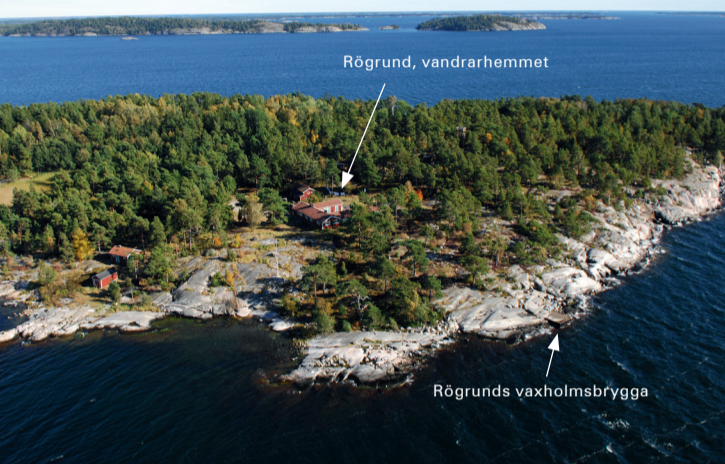

VAR RÄDD OM SKÄRGÅRDEN!

Stockholms skärgård är ungefär 2 miljoner år gammal och består av ca 24 000 öar, kobbar och skär. Landhöjningen är 30 - 40 centimeter per hundra år, så det blir mer skärgård för var dag.

Men det finns bara en Stockholms skärgård i världen, den är känslig och den ska vi vara rädda om. Ta hand om ditt skräp och respektera att det ofta är ont om dricksvatten i skärgården. Elda inte på hållarna och tänk på att det ofta är torrt i markerna i skärgården – och långt till brandkåren. Respektera eldningsförbud och var noga med att endast ställa engångsgrillar på lämpliga platser.

Du får vara nästan överallt i naturen, men inte för nära boningshus. Du får tälta en natt. Vill du tälta längre tid måste du fråga den som äger marken. Vill du läsa mer om allemansrätten se www.naturvardsverket.se

Denna folder har tagits fram i samarbete med representanter på Nämndö.

Redaktör: Anna Gabriellsson, Lena Gullmert. Grafisk form: www.alinderdesign.se.
Tryck: Göteborgstryckeriet. Foto: Johan Aspfors, Eva Bergström, Anna Ranebo, Magnus Rietz, Sonia Slavek, Olle Strandman, Gunilla Söderqvist.
Copyright 2018 © Värmdö kommun.

Kommunikationer

Resa med buss från Slussen till Stavsån och därifrån reguljär båttrafik till Nämndö tar 1-2 timmar. Avgiftsbelagda p-platser finns i Stavsån. Under vissa perioder går det att åka reguljär båttrafik från Stockholm, Saltsjöbaden, Ingarö och Tyresö. Flera båttaxiföretag har reguljär trafik mellan Nämndöskärgården och fastlandet. Nord-sydlinjen trafikerar Nämndö.

Att bo

Det går att bo på Grundets vandrarhem & konferens på Rögrund, Bullerö och Orrön samt på Idöborgs Konferens & Retreat. Det finns inga tältplatser men det går bra att tälta någon natt på Östra stranden vid Långvik och vid Östanviks gård. Även boende finns på gården.

Att äta och handla

I Solvik finns restaurang och Grundets Gästhem på Rögrund har servering. Sommarcafé finns vid Gamla skolan i Sand. Guns Livs Solvik är ombud för apotek och systembolaget och i gårdsbutiken vid Östanvik kan du köpa varor till en egen matsäck.

Turistinformation

Öns turistinformation finns hos Guns Livs i Solvik, www.gunslivs.se tel 08-571 560 17. Östanviks gård, www.ostanviksgard.se tel 08-571 564 18. I Sand finns information i ö-biblioteket, www.namdo.dinstudio.se samt i Nämndö Hembygdsgård och i Skärgårdsmuseets Nämndöfilial, www.skargardsmuseet.org.

Webbtips: www.visitvarmdo.se, www.namdo.nu, www.skargardsstiftelsen.se, www.waxholmsbolaget.se, www.varmdo.se, www.stockholmarchipelago.se

NÄMDÖ

BLOMSTRANDE HAGMARKER
OCH KARG UTSKÄRGÅRD

 VÄRMDÖ KOMMUN

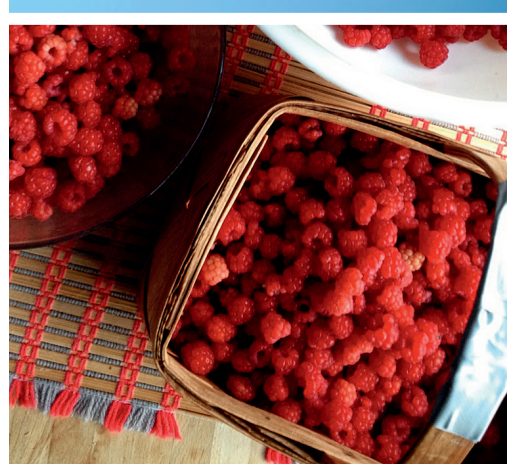
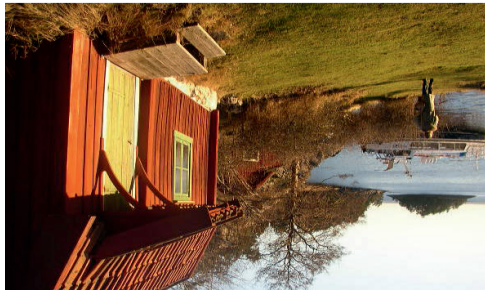
Natur
I Nämndö skärgård finns allt från lummiga skogar till karg utskärgård. På de inre delarna av ön finns nästan urskogsliknande områden. Här kan man se älg, dovhjort, rådjur och flera rovfåglar som ormräk, fiskgjuse och havsörn som då och då kommer jagande från fågelskyddsområdena runt Nämndö. Den kalkrika berggrunden medför att en artrik flora med bl a ormbunkar och orkidéer. Det finns många fina naturhamnar på öarna, på själva Nämndö finns en vid Långvik i norr. Gästbryggor finns vid Östanvik och Sand. Norra Nämndö och Uvo är Natura 2000-områden.

Nämndö idag
Av områdets cirka 100 bofasta bor 25 på själva Nämndö. Här bor familjer som är mångsysslare så som skärgårdsbor varit i alla tider, de arbetar bl a med sjötransporter, hantverk och inom turisträring. Sand och Solvik är idag öns knutpunkter och i Solvik finns en livsmedelsaffär, krog och mack. Nämndö Hembygdsgård i Sand är öns samlingspunkt för möten, fester och andra aktiviteter.

Historia
Nämndö har anor från vikingatiden, det vet vi tack vare fornordiska namn som Knarhamn och Bunkvik. Knarr var en typ av vikingaskepp och bunte var ett lastutrymme. Ön omnämns första gången i kung Valdemars seglingsbeskrivning från 1200-talet. Den gård som haft störst betydelse i Nämndös historia är Östanvik. Gården köptes av friherren, amiralen och riksrådet Erik Rynning under 1630-talet och gjordes om till säteri och ett för skärgården betydande gods byggdes upp.

I juli 1719 anföll den ryska flottan den svenska ostkusten i syfte att inträ Stockholm. Även Nämndö drabbades och nästan all bebyggelse blev nedbränd. Det har troligen funnits en kyrka på ön sedan 1500-talet och dagens kyrka uppfördes 1876. Flera författare och kulturpersonligheter har skildrat Nämndöskärgården i sina verk, Carl Michael Bellman, Evert Taube och August Strindberg är några av dem.

Nämndöskärgården i sina verk, Carl Michael Bellman, Evert Taube och August Strindberg är några av dem.

NÄMDÖ

1. Solvik

Brygga med båtförbindelse. Skärgårdskrog och större butik, sopmaja, sjömack, toaletter och handikappanpassning.

2. Nämdö kyrka

Nämdö kyrka uppfördes 1876 i den för tiden moderna nygotiska stilen. Platsen för dagens kyrka har tidigare hyst två av de tre föregående kapellen på ön och har varit i bruk som begravningsplats sedan 1600-talet. Vissa inredningsdetaljer och inventarier härstammar från de äldre kapellen. Som kuriosita kan nämnas att ljuskronan är skänkt av Skär-Pelle, som man kan läsa om i Strindbergs "Skärkarlsliv". På kyrkogården ligger även förebilden till pigan Klara, från "Hemsöborna" begravd. Kyrkan är öppen vissa dagar under sommaren. www.svenskakyrkan.se/djuro-moja-namdo

3. Sands brygga

Brygga med båtförbindelse. Här finns även besöksbryggor för tillfällig båtförhöjning.

4. Sand

Här ligger Nämdö hembygdsgård www.namdohb.se och Gamla skolan med Skärgårdsmuseet Nämdöutställningen, museibutik och trädgårdscafé. www.skargardsmuseet.org. Här finns också ö-biblioteket i den fd skolan. Intill skolan finns en speciell plats för barn kallad "de fyra elementen".

5. Prästgårdsvägen

Här ligger den före detta prästgården, en gul jugendvilla från 1911, nu privatägd.

6. Västanvik

Brygga med båtförbindelse. Västanviks välbevarade gårdsmiljö skapades till stor del på 1860-talet. Gården är privatägd. Vägkorset kallas sedan gammalt för Skvallertorget.

7. Kyrknäset

På udden ligger ruinerna av det märkliga kapell med åttkantig plan som invigdes 1798. Det var en av Östanviks ägare, häradshövdingen Magnus Blix, som lät bygga kapellet. I samband med att Nämdös nuvarande kyrka uppfördes 1876 revs det åttkantiga kapellet och i dag återstår endast grundstenarna och en begravningsplats. På platsen finns en klockstapel som uppfördes 1986. Vid Kyrknäset finns bra badmöjligheter och handikappanpassad torr-toalett.

8. Gamla Östanvik

Här ligger 1700-talsgården Gamla Östanvik med trädgård, allé och flera äldre byggnader (privatägd). På en höjd strax norr om gården fanns en barnkoloni som Tyska Församlingen i Stockholm drev. Byggnaden finns kvar och ägs av Tyska församlingen. Alldeles intill finns lämningar efter 1500-talets Östanviks gård.

9. Kalkberget

Brygga med båtförbindelse.

10. Östanviks gård

Levande jordbruk och ett öppet kulturlandskap. Här finns turistinformation och en gårdsbutik. Bra badställe och möjligheter att tälta. Natur- och kulturstig utgår från gården.

11. Östanviks brygga

Brygga med båtförbindelse. Bullerölinjen från Stavnäs via Östanviks brygga, förbokas på www.battaxi.se.

12. Nämdö Böte

Utsiktsberg med utkikstorn. Berget, 42 m ö h, ingår i den kedja av höga berg längs hela skärgården där man i äldre tider tände varningseldar när fiender hotade kusten. Följ bergsstigen upp från bryggan. De vackra bergformationerna består delvis av 2 miljarder år gammal urkalksten.

13. Nämdö böte brygga

Brygga med båtförbindelse.

14. Långvik

Gammalt torpställe med betesmarker och vacker flora. Stugan i Långvik är byggd på 1940-talet. Det gamla torpet och dess ekonomibyggnader är sedan länge borta. En äldre timrad sjöbod och en jordkällare finns dock kvar. Här finns också en skyddad hamn, badställe, sopmaja och Skärgårdsstiftelsens bastu på andra sidan viken, se kartan.

15. Skärvassa

Ett gammalt fiskeläge som idag mest består av fritidsbebyggelse.

16. Krokvik

Gammalt prästboställe med välbevarad bebyggelse. Gården är förlaga i Strindbergs Hemsöborna. Numera privatägd.

17. Tjusvik

Fritidshusområde från 1970-talet.

18. Västerby

En av öns fyra gamla bondgårdar, ej i bruk. Privatägd.

19. Ängsholmen

Brygga med båtförbindelse. Nämdös sydligaste brygga för reguljärtrafik.

20. Bunkvik

Brygga med båtförbindelse som ligger i anslutning till stora vägen som går utmed öns ostsida härifrån till Östanvik.

21. Västeräng

Västerängs gård byggdes upp efter arvskifte vid Gamla Östanvik runt 1870. Här finns en fin trädgård med blommor och grönsaker.

22. Uvö brygga

Brygga med båtförbindelse.

23. Sunnansund

Brygga med båtförbindelse.

24. Mörtö brygga

Brygga med båtförbindelse.

25. Mörtö södra

Brygga med båtförbindelse.

26. Ekholmen

Brygga med båtförbindelse.

27. Orrön brygga

Brygga med båtförbindelse.

28. Idöborg brygga

Brygga med båtförbindelse. Stugor för uthyrning och konferens. www.idoborg.se

29. Aspö brygga

Brygga med båtförbindelse.

30. Rögrund

Brygga med båtförbindelse. Grundets vandrarhem med sommarkrog och bra bad- och tältmöjligheter. www.grundet.se

Vägar & stigar på nämdö

Landsvägen mellan Östanvik och Bunkvik samt avtagsvägarna till Solvik, Sand och Västerby är av normal grusvägsstandard. Sträckorna Böte – Östanvik, Västanvik – Långvik är bredare skogsstigar. Det går att cykla och dra barnvagn, men det skumpar en del. Övriga vägar på ön är stigar.